

[HSB] Protokol 4. posedženja Serbskeho sejma, dnja 09.02.2019

- schwaleny dnja

přitomni: Tomaš Čornak, Handrij Kluga, Jan Kosyk, Hajko Kozel, Měrćin Krawc, Kito Pjenk, Edith Pjenkowa, Alexander Pólk, Ilona Urbanojc, Ignac Wjesela, Hańžka Wjeselic, Tomaš Wornar, Hanzo Wylem-Keł, Sandra Wylemowa, Aneta Zahrodnikowa

njepřitomni: Heiko Bengelstorff, Siegbert Budišin, Sofija Cyžec, Carola Geppertowa, Christoph Haensel, Stefanie Kosycowa, Dirk Pawlik, Jadwiga Pjacec, Handrij Wjeńk

započatk posedženja: 13:00 hodž.

pismawjednikaj: Alexander Pólk a Tomaš Wornar

---

1. Zahajenje

- Zahajenje štwórteho posedženja přenjeno Serbskeho sejma přez starobnostnu prezidentku Edith Pjenkowsu.

---

2. Poskitk rozmołwy hosćam

- Jako hósć wita so župan Wojerowskeje župy „Handrij Zejler“ Marcel David Braumann, kiž slědowacu postrownu narěč dźerži:

„Lube sotry, lubi bratřa,

witam Was wutrobnje do centralnych serbskich kónčin našeje Łužicy! Mam to za dobrou mysl, zo so kóždy raz w druhim regionje schadźujeće – kaž zwjazkowe předsydstwo Domowiny tež. Z tym so hižo přenja zhromadnosć mjez serbskim sejmom a třěšnym zwjazkom jewi.

Jako župan župy “Handrij Zejler” Wojerocy je w přenim rjedže mój nadawk, zajimy Serbow w tutym regionje zastupować. Zdobom pak zwěšćam, zo mamy we Wojerowskich kónčinach wužadanja zmištrować, kotrež su podobne wšelakim druhim lužiskim regionam. Kaž snadź z medijow wěsće, leži mi zaměstnjenje serbskeje institucije na wutrobje, wšako smy w tutym nastupanju dotal takrjec běły blak.

Tohodla je rjenje, hdyž mamy kaž džensa takrjec serbsku instituciju kaž serbski sejm znajmjeńša na wopyće. Jeli chceće sej snadź w přichodže porjadny dom parlamenta natwarić, chcył Wam hižo nětko Wojerocy za to poručić. :-) [Přispomnjenje pismawjednika: Smiley je so na wuraznu próstwu knjeza Braumanna zasadził.] Naše dróhi njejsu zatykane, a płáčizny za ležownosće a twary su přihódne. A nimo toho smy srjedzišćo mjez Budyšinom a Choćebuzom.

Bělych blakow pak je na zemjepisnej karće institucionelneho spěchowanja Serbstwa wjele wjac. Rěču rady wo “Budyskim centralizmje”, wo kotrymž njedawno w telewiziji rěkaše, zo je wón pozdatnje “historisce zrosćeny”. Alzow, to je fake, zo njebych prajił: falšowanje stawiznow. Hladajo na Wojerocy je to mjenujcy takle: Z lěta 1844 hač do 1935 je we Wojerecach poł ducenta titulow serbskich periodikow wuchadźało, a w samsnym času běše tež w Budyšinje aktiwne serbske publikowanje. Hišće krótko po wójnje běchu Wojerocy jedyn centrum zjawnje žiweho Serbstwa, doniž njebu w połstatych lětach politisce postajene, zo maja so serbske institucije w Budyšinje koncentrować. A z tym je institucionelne Serbstwo krok po kroku z Wojerec wučahnyło.

Tu w Ćisku je jedne z našich jadrow serbsćiny we Wojerowskim regionje. Kaž na přikład tež na

Horach so ludžo tu prawidłownje zetskawaja, zo bychu hromadže serbsce powědali a spěwali. Serbske džěćace towarstwo Ćisk je do hód w domje Domowiny maćerjam a nam jako zastupjerjam župy a serbskeje přirady města ze spodobnym kulturnym programom demonstrowało, zo serbsčina tule žiwa wostanje. Kaž su džěći pod režiju Dory Gebaueroweje hudźili, bě wulkotna wěcka!

W aktualnych zaměrach Założby za serbski lud steji, zo je stabilizowanje a tworjenje nowych rěčnych rumow najwažniši nadawk założyby. Potajkim tež rěčnych rumow kaž tu w Ćisku! Tute rupy abo hnězda pak njemóžeš z Budyšina mjez Hošic hasu a Lawskimi hrjebjemi ze žiwjenjom pjelnić, ale jenož bjezposrědnje tam, hdžež su ludžo doma. Tohodla trjebamy decentralizaciju a regionalizowanje cyłego spěchowanja – a to nic něhdy jónu, ale hač do spočatka noweje financneje perody założyby w léce 2021!

Z Tobiasom Ćizikom, jednaćelom Krabatoweho młyna, smój cyłožuziski centrum za džěći a młodostnych namjetowałoj, kiž ma so w Ćornym Chołmcu w domje Jurja Brězana zaměstnić. Tute zarjadnišćo ma so wosebje na nałożowanje resp. trenowanje nałożowanja serbsčiny měrić. W měsće samym chcemoj koordinatorku z běrowom měć, kotraž w zhromadnym džěle z kubłanišćemi a staršimi jězby a poskitki organizuje.

Jako přikład za to služi namaj w Choćebuzu skutkowaca serbska koordinatorka. So wě, zo chcemy nimo fascinowaceje městnosće serbskeho kuzlarja Krabata wšě městna zapřijeć, hdžež je serbskosć na wšelake wašnje žiwa, hač na přikład tu w Ćisku abo we Wojerowskim zwěrjencu, hdžež su wšitke zwěrjata tež serbsce wupokazane.

Štož naše postupowanje tu w župje wot běrokratije abo technokratije rozeznawa: Naše wuchadžišćo njeje někajki abstraktny plan, ale přirodnje zrosćene žiwjenje. W młynje w Ćornym Chołmcu so hižo dwěsće ludźi čestnohamtsce za hajenje tutoho serbskeho biotopa angažuje. Loni je tam hižo tři tysac džěći pobyło. Zamołwići su zwólniwi, wozrodjenje serbsčiny jako wužadanje přiwzać, derje wědžo, zo je rěč dotal jich słaba stronka. To ma historiske přičiny, na kotrychž woni sami wina njejsu. Kaž mi na polu serbskeje kultury aktiwny muž njedawno praješe: Hdyž su započeli Ćornu Pumpu twarić, je mój nan serbować přestał.

Nětko so doba zmilinjowanja brunicy nachila, wšojedne, hač z wuhlowej komisiju abo bjez njeje. Přichod regiona hinaše faktory postajeja, kaž wyši měščanosta Wojerec na nowolětnym přijecu praješe: Naš wodzacy wobraz tworitaj Krabat a jězorina. Historiski Krabat pak je so w našej domiznje dla swojeje přichilnosće serbsčinje zasydlił, a na džensniši čas přenjesene bych prajić chcył: Hdyž wšědny dzeń dale a wjac ludźi serbsčinu wšudže, hdžežkuli jeno móžno, nałożuje, budže to duchowny a dušiny fundament derjeměća regionalneje towaršnosće w přichodže sobu tworić. Dokelž je serbsčina rěč domizny!

W lońšim woprašowanju Domowiny su tři štwórciny Serbow Wojerowskeho regiona, kotřiž su so wobdžělili, wotmołwili: Nam je serbsčina jako wuraz našeje narodneje identity jara wažna. Wjetšina serbowacych tule njeje so na šuli rěčnje wukmanić móhła, ale wjele wólneho časa do kursow, bjesadnych zarjadowanjow a dalšich zhromadnych prócowanjow na tutym polu inwestuje. Ale to so stawa na priwatnej bazy. Tohodla praju – a to je druha praktiska naprawa, za kotrejež zwoprawdženje so naša župa zasadčuje: Trjebamy zrowastanjenje hornjoserbskeje rěčneje šule za dorosćenych, ale prošu nic w Budyšinje! A nic jenož za wučerjow a přistajenych serbskich institucijow, ale tež za kubłarki pěstowarnjow, sobudžěłaćerjow zarjadow a za wšitkich, kotřiž chcedza z powołanskich abo priwatnych přičin serbsce wuknyć.

Ja sej jara wšě wučerki a wučerjow wažu, kotřiž so wo serbsku wučbu resp. cyłodnjowske poskitki w našim regionje staraja, hač w Kulowje, Wóslinku, Sprjewinym dole, Wulkich Zdžarach abo we Wojerecach. Sym lětsa woprawdže serbski kulturny program z wysokim niwowom na Wojerowskej zakładnej šuli Při Worjole dožiwił. Tež skutkowanje kubłarkow w

Čornym Chołmcu je mje přeswědčiło, jako sym ptačokwasny program jich pěstowarskich džěci widžał. Wjeselu so, zo mamy z Achimom Glücklichem, nawodu wyšeje šule Na kromje města, horliwego a kompetentneho Serba jako kubłanskopolitiskeho poradźowarja župy. Chcemy z nim hromadze jako župa dalše serbske cyłodnjowske poskitki wutworić. A wjeselu so hižo džensa na zetkanje ze wšěmi pedagogami, kotřiž so za posrědkowanje serbsčiny zasadžuja.

Kubłanska a kulturna awtonomija stej njeparujomnej zakładaj přichoda serbskeho ludu. Štož serbsku kulturu nastupa, mamy po mojim měnjenju dosć swobody, serbskosć zwoprawdžeć. Porno kulturje pak je položenje na polu kubłanja njespokojace, kaž zjawny list nawodow wšěch serbskich institucijow demonstruje. Při wšěm pak njepomha, kultusowymaj ministromaj zjawne listy pisać a wo to žebrić, zo njech stat nas z bědy pobrachowacych řečnych kmanosćow wumóži. My smy za naš narodny dónt sami zamołwići!

Tež serbske institucije maja so sebjekritisce přepruwować. Móža wšitcy sobudžělačerjo Serbskeho instituta serbsce? Je serbsčina wšudze w serbskich institucijach jednanska řeč? Što su serbske institucije same zu rozšěrjenje serbskorěčnych rumow činili?

Domowina so samu jako domiznu wšěch Serbow wobhladuje. Kaž hižo prajach: Jako župan mam zajimy Serbow w regionje zastupować. Mjez nimi je hornjo- a delnjoserbsce řečacych, katolikow, ewangelskich, sekularnych, měšćanow a wjesnjanow. A wězo tež ludzi, kotrymž serbsčina z mjenowaných historiskich přičin wažna njeje. Smy jenička župa, kotraž ma wšě druge župy jako susodow. Poprawom su jowle wšě fasety Serbstwa doma, tohodla prajach w interviewje z Nowym Casnikom: My smy ta multikulti-župa.

Mjez nami je horliwych přiwisnikow serbskeho sejma a ludzi, kotřiž do njeho njewěrja. Ja mam zrozumjenje za wšěch, kotřiž bolostnych wosobinskich nazhonjenjow wosebje ze zaprajenom serbskeho kubłanja dla konkluzije sčahnywši praja: Chcemy po nowych pučach kročić.

Zjawnosć za čahańcu mjez Domowinu a sejmom zrozumjenje nima. Jako Serbja budžemy jenož wuspěšni, hdyž signal kooperacije wusyłamy. Tohodla sym Waše přeprošenje rady přiwzał a džakuju so za składnosć, zo smědzach Wam swoje ideje předstajić. Na Wašim džensnišim wuradźowanju tu w Čisku přeju Wam wjele wjesela a wuspěcha!"

- Edith Pjenkowa: Serbski sejm je wotewrjeny za zhromadne džěło na polu kubłanja a při wuwicu kubłanskich strukturow.
- Marcel David Braumann: Žane zrozumjenje za dalše zapušćenje a zničenje serbskich wsow. Dale wobsteji problem přeniskeje ličby wučerjow. Cyłodnjowske poskitki su dobra móžnosć lajkow sobu do kubłanskeho džěło zawjazać.
- Hajko Kozel: Wuzběhnje zhromadnosće wobeju stronow na zakładze mjezsobneho respekta. Wo trěbnosći nasydlenja serbskich institucijow měhło pak so hišće raz rozmyslić: Samo w Budyšinje su institucije jenož mały wuskutk na zdžerženje serbskeje identity měhli.
- Hanzo Wylem-Keł: Što dokładnje móže Serbski sejm po předstawje knjeza Braumanna přinošować? Kotru rolu měhł Serbski sejm hrać?
- Marcel David Braumann: Rozmołwu mjez Sejmom a Domowiny. Dokelž nic formalne institucije a zakonje njewožiwa Serbstwo, ale dobre ideje a jeje přesadjenje. Próstwa, při zasadnych prašenjach wo zhromadne zrealizowanje wojować. Njedawa žane awtomatizmy, tuž dyrbi so wobstajnje a zhromadnje na zwoprawdženju regionalizacije džělać. Tuchwilny kubłanski system njeje reparablny. Dospołnje nowy započatk je trěbny, w formje swobodneho serbskeho šulstwa, kotrež ma so jako statnje připóznate šulstwo realizować. Nowe formy nošerstwa su nuznje trěbne, po tym zo smy hižo jednu generaciju řeče kmaných zhubili.
- Handrij Kluga: Dwaj centralnaj dypkaj při zwoprawdženju kubłanskeje awtonomije budza prašenje řečneje šule za dorosćených a wukubłanje dalších wučerjow. Próstwa wo

zhromadnym džěle w kubłanskim wuběrku Sejma.

- Marcel David Braumann: Podpěra ideju zhromadneho džěła, tež hdyž wokomiknje njebudže časowych přičin dla do kubłanskeho wuběrka zastupić. Dawa pak hišće wjele njewužiteho potenciala, kotryž so wěsće rady na džěle wobdžělić budže.

- Werner Bejma: Chwalba za zjawne wustupowanje Serbskeho sejma a wosebje za internetny wustup. Strukturowa změna we Łužicy je jónkrótna šansa za zhromadne džěło wšěch mocow a za mjezsobnu wuměnu mjez towarstwami. W towarstwach so jenož mało politisce debatuje. Namołwa k reformy kubłanskeho zakonja. Čas leći, zhromadne džěło měło hižo w měsacach započnjeć, nic hakle za lětami.

---

3. Zwěšćenje přitomnosće zapóslancow

- Přitomnosć so přez lisćinu zwěsći.

- Wuslědk: 15 horjeka mjenowanych zapóslancow su přitomni. Wobzamknjenja, kotryž žadaja sebi absolutnu wjetšinu, móža so wobzamknýć.

- Dodawk: Tomáš Čornak wopuši posedženje dočasnje w 16:40 hodž.. Ličba přitomych so na 14 zniži.

---

4. Dowolnosć k zwukowemu a wobrazowemu nahrawanju

- Hanzo Wylem-Keł woprašuje so přitomych zapóslancow a hósćow, hač su přezjedni, zo so posedženje na zwukowe a wobrazowe nahrawanje natoči.

- Přitomni wupraja jich přezjednosć.

---

5. Wobzamknjenje dnjoweho porjada

- Na nastork Uda Nykuša w dopołdnišim zarjadowanju dodaja so dnjowemu porjadej přidatne dypki. Z toho scěhuje slědowacy namjet za dnjowy porjad (original w němskej rěči):

13:00 hodž. - 1. džěl posedženja

15:30 hodž. - Přestawka

16:00 hodž. - 2. džěl posedženja

18:00 hodž. - Kónc

1. Zahajenje

2. Poskitk rozmołwy hosćam (ca. 30 min.)

3. Zwěšćenje přitomnosće zapóslancow

4. Dowolnosć k zwukowemu a wobrazowemu nahrawanju

5. Wobzamknjenje dnjoweho porjada

6. Wozjewjenje termina a městnosće přichodneho posedženja

7. Pruwowanje protokola

8. Rozprawy a protokoly wuběrkwow a społnomócnjenych

9. Wobběhowe wobzamknjenja

10. *Namjet*: **Poselstwo měra** (namjet na změnu)

11. *Namjet*: **Zasadženje wuběrka za IT**

12. *Namjet*: **Kubłanska awtonomija rěč**

13. *Namjet*: **Kubłanska awtonomija kubłanski wjeršk**

14. *Namjet*: **Społnomócnjenje wuběrka wustawa/prawo**

15. Namjety Uda Nykuša

a) Wjesne a měsćanske tafle w serbskej a němskej rěči

- b) Kandidatura Hanza Wylem-Keļa za wólby do parlamenta EU
- c) Měrowa konferenca w Slepom
- d) Wuslědk wuhlowje komisije

16. **Namjet: Wudospołnjenje naroka zastupnistwa**

17. **Namjet: Wudospołnjenje manifesta**

18. **Namjet: Namjet na změnu za manifest**

19. Dalše naležnosće

- Namjet so jednohlósnyje přiwza.

---

6. Wozjewjenje termina a městnosće přichodneho posedženja

- Hanzo Wylem-Keļ wozjewiji jako termin městnosć přichodneho posedženja: dnja 09.03.2019 w Hodźiju w 13:00 hodź.. Dopołdniše zarjadowanje započina w 10:00 hodź..

---

7. Pruwowanje protokola

- Protokol 3. posedženja Serbskeho sejma, dnja 12.01.2019 steji k wothłósowanju.
  - Žane namjety změny abo wudospołnjenja.
  - Protokol so jednohlósnyje přiwza.
-

8. Rozprawy a protokoly wuběrkow a społnomócnjenych

- Za wuběrk za kubłanje, kulturu a młodžinu rozprawja Měrcin Krawc:

Dnja 25.01.2019 wotmě so telefonowa konferenca. Centralnej temje běchu:

- 1) Planowany kubłanski wjeršk składnostnje wuslědkow ewaluacije serbskich šulow w Delnjej Łužicy.
Wotpowědny namjet bu zapodaty (hlej dypk 13. dnjoweho porjada).
Na wědomje brali, zo Domowina swójsku klawzuru jako reakciju na wuslědky ewaluacije organizuje. Sejm měhl wšitkich na swobodne zarjadowanje přeprošyc.
- 2) Wuformulowanje kataloga powšitkownych žadanjow na politiku.
Wotpowědny namjet bu zapodaty (hlej dypk 12. dnjoweho porjada).

- Za wuběrk wustawa/prawo rozprawja Hajko Kozel:

Dnja 06.02.2019 wotmě so telefonowa konferenca. Slědowace temy:

- Definicija nadawkow wuběrka. Su to 1) internje korporaciju „Zhromadženstwo Serbow“ wutworic a 2) naslědnje na eksterne připóznce tuteje korporacije jako korporaciju zjawneho prawa přidžělać.
- Wašnje spisanje statnych zrěčenjow.
- Jako móžny nadawk w přichodze: Serbsku wustawu (w zmysle „Verfasstheit“, nic „Verfassung“) wudžělać.
- Nawuknyć korektnje wašnje spisanja prawniskich tekstow. Jako zazběh zestaješe Hajko Kozel wšelakore wupytane teksty hromadze a rozdžěli je mjez sobustawami wuběrka a dalšimi zajimcami.

Měrcin Wałda wuzběhnje wažnosć zawjazanja kulturnych prašenjow do kubłanskeho wuběrka. Wuwije so krótka diskusija, kiž skónči z naspomnjenjom předsydstwa posedženja, zo rěka wuběrk poprawom „Wuběrk za kubłanje, kulturu a młodžinu“ a zo potajkim hižo tute wobłuki zhromadnje wobjednawa.

- Jan Kosyk rozprawja w zwisku z přihotowanjami wuběrka za IT:

Zetkanje mjez Janom Kosykom, Hagenom Domašku und Gunarom Krawcom je so wotměło, hdžež so organisatoriske prašenja wujasnichu, tak zo móže wuběrk swoje džěło bórže započinać. Tak budže bórže móže dokumenty Serbskeho sejma (wobzamknjenja, protokoly, atd.) wozjewić. (Hlej dypk 11. dnjoweho porjada).

- Měrcin Krawc informuje wo tuchwilny staw financow: Džak mnohimi darjenjami steja Serbskemu sejmej tuchwilu něhdže 2.500 € k dispoziciji. [Hlej tež deleka: Dodawk Hanza Wylem-Keła mjez dypkomaj 11. a 12.]

---

9. Wobběhowe wobzamknjenja

- Njepředleža žane wobběhowe wobzamknjenja.

---

10. Namjet: Poselstwo měra (namjet na změnu)

- Slědowacy namjet za změnu poselstwa měra (schwalene dnja 17.11.2018) zapoda Hanzo Wylem-Keł (namjetowane změny podšmórnjene, original w němskej rěči):

"My, serbski lud, Łužiscy Słowjenjo, zwuraznjamy našu njepowalnu wolu k nutřkownemu a wonkownemu měrej:

1. Wšitkich Serbow namołwjamy, so zjednočić w našej wjelorakosći. Pohnujemy akt nutřkowneho wujednana, kiž měhl nalady wšitkich prudow w ludže přijmać, njeprawdu dokumentować a mjezsobne wodaće, dowěru a sylnotu našeho ludu podpěrać.

2. Našim lužiskim krajownikam němskeje a druheje narodnosći a staćanam Zwjazkoweje republiki Němskeje posrědkujemy přeće, w přećelstwje a mjezsobnym respekće w našim zhromadnym kraju zhromadnje žiwi być. Smy zwólniwi, nas, našu rěč a našu kulturu jako trajne wobohaćenje do regiona a přez swoje mjezy wšěm k wužitku podać.

3. Za měr w Europje chcemy być móst mjez wuchodom a zapadom a měr tworjacy skutkować napřečo wšitkim narodam swěta.

Namjetuju za rozrěčenje a wothłosowanje finalneje wersije ca. 5 min. za wopodstatnjenje a zanjmjeńša 15 min. za wothłosowanje."

- Kito Pjenk namjetuje, zo so poselstwo měra w pisomnej formje při mostowym swjedženju w Mužakowje (předwidžane dnja 25.05.2019) přez zastupjera Serbskeho sejma zjawne přepoda.

- Namjet so jednohłósnyje přiwza.

---

11. Namjet: Zasadženje wuběrka za IT

- Slědowacy namjet zapoda Jan Kosyk (original w němskej rěči):

*"Serbski sejm zasadži stajny wuběrk za naležnosće IT, skrótko **IT-wuběrk**. Wuběrk je poslužbar za prezidij a PR-skupinu a ma slědowace **nadawki**:*

- Zarjadnistwo datow a dokumentow
- Zarjadowanje mailkowych adresow
- Zarjadowanje mailing-lisćinow
- Hladanje web-infrastruktury
- Zarjadowanje kontaktowych datow zapóslancow
- Škit a wěstota datow

*Slědowace **wosoby** wuběrkeje přisłušeja:*

- Stefanie Koscowa

- *Ilona Urbanojc*
- *Hagen Domaška*
- *Jan Kosyk*
- *Gunar Krawc*
- *Tomaš Wornar*

Dalše wosoby móža so po wobzamknjenju přiwzać.

Sobustawy wuběrka so su zawjazani za škit a wěstotu datow a za wobhladniwym wobchadom z jim dowěrjenymi datami, zo bychu zadžěwali škodzenju Serbskeho sejma. Sobustawstwo we wuběrku njewoprawni k zjawnym zastupjenju Serbskeho sejma."

- Handrij Kluga namjetuje, jednotne dwu- abo třojorěčne wizitki zhotowić dać. Jan Kosyk zanjepřečiwi, zo njeje to nadawk wuběrka za IT a město toho na PR-wuběrku pokaza. Johannes Heimrath poskići, tutón nadawk přewzać a zdobom nowowuhotowanje dalších formalnych dokumentow (hlowy listow, atd.) přewjesć.
- Namjet so jednohlósnyje wobzamkny.

[přestawka wot 14:50 – 15:30 hodź.]

- Dodawk: Postrowne słowa wjesneho předstejićela Ćiska, Jensa Zahrodnika. Wjeselo, zo Serbski sejm w Ćisku schadźuje, rady w přichodže zaso. Žiwa kultura započnje z řeču, nic jenož šuli, nic jenož drasty. Wojerecy ma wulki potencial. Wokolne wsy žiwja so wot města. Problem WITAJ-pěstowarnjow su falowace kublarjo. Přegu Wam bórzomnu konstituciju, tež z přewzaćom zamołwitosće. Wšojedne hač Domowina abo Sejm, wažna je ta wěc na sebi. Dołhož zhromadnje za zaměr wobchowanja serbskeje kultury a řeče džěłaja podpěram to z cyłej wutroby. Ze Sejmom mamy přeni raz gremij, kiž z administraciji na samsnym schodženku řeči.

- Dodawk Hanza Wylem-Keła k finančnej rozprawy: Měrcin Krawc ja nam prjede financnu rozprawu dał. Wutrobny džak za darjenja; Towarstwo Smy z.t. móže kóždeu darićelej darjensku kwitowanku wustajeć. Štóž njeje ju awtomatisce dóstał njech so prošu hišće jónu přizjewi.
- Hagen Domaška: Prašenje k statusej Smy z.t.: Budže dale jako eksterne towarstwo parlament přewodžeć?
- Po krótkej diskusij dojednachu so na slědowacy rozsud: Smy z.t. přewza nadawki, kiž Serbski sejm njemóže sam zwoprawdźić, hižo juristiskich přičinow dla (přiwzaće darjenjow, zastupjenje Sejma jako juristiska wosoba, atd.). Wotewrjene prašenja móžneho přemjenowanja, nowych wustawkow abo nowowólby předsydy njejsu naležnosć Sejma, tuž mēhli so internje w towarstwje wujasnić.

12. Namjet: Kubłanska awtonomija řeč

- Slědowacy namjet zapoda jako zastupjer wuběrka za kubłanje, kulturu a młodžinu Měrcin Krawc (original w němskej řeči):

"Naćisk k wobzamknjenju:

Jako hnydomnu naprawu k spēchowanju šulskeho kubłanja serbskeje řeče a kultury w ramiku administratiwneje rewitalizacije řeče namołwjamy krajnej knježerstwje Sakskeje a Braniborskeje:

- *Serbščina je za serbskich maćerščinarjow jako połnohódna maćerščina a za němskich*

- *maćerščinarjow jako poľnohódna druha cuza řeč připóznać.*
- *We wšitkich šulach wobeju zwjazkoweju krajow je sposrědkowanje wědy wo serbskich stawiznach, serbskej kultury, identity a řečy obligatorisce do wučbnych planow zakótwić a přesadzić.*

Dokładne zestawa zryadowanskich zakonjow a předpisow ma so zhromadnje ze Serbskim sejmom a ze serbskimi fachowymi zwjazkami a potrjechenymi wujednać.

Wyše toho podpěra Serbski sejm žadanje Domowinskej župy Budyšin za přewjedženje eksterneje ewaluacije serbskich poskitkow na sakskich šulach po braniborskim přikładze.

Wopodstatnjenje:

Dla mjenowaneho njepřipóznaća njeje tuchwilu wuknjenje serbšćiny na němskich gymnazijach atraktiwne a přístup k serbskej gymnazijow počezeny. Woboje njewotpowěduje šerokej politiskej wole a tež nic w artiklomaj 6 a 25 sakskej resp. braniborskej wustawje kodifikowanym rukowanju aktiwneho spěchowanja wobchowanja, dalewuwića a wožiwjenju serbskeje řeče.

Posrědkowanje serbskeje kultury w sakskich a braniborskich šulach džen a bóle woteběra. To njewotpowěduje šerokej politiskej wole mjezsobneho zrozumjenja mjez němskej a serbskej ludnosću.

Wóndana "eksterna ewaluacija poskitkow serbšćiny primarnych schodženkow w kraju Braniborska" [„Externe Evaluation von Sorbisch/Wendisch-Angeboten der Primastufen im Land Brandenburg“] wurodžeše nowe dopóznaća, kiž dyrbjja so tež wo situaciji w Sakskej zwěšćić."

- Alexander Pólk: Nawjazajo na předchadźacu telefonisku diskusiju: Wěcownje přihłosuju namjetej, kaž je wón wuformulowany. Wotpokazam pak argument, zo šulerjo Serbskeho gymnazija Budyšin wučby serbšćiny dla su přežadani, dokelž dyrbjja štyri řeče nawuknyć (serbšćinu, němčinu, jendželšćinu a druha cuzu řeč), abo zo je skutkuje to wottrašace na starši šulerjow. Nawopak wobhladuju to jako lěpšinu – na tutej šuli wuknješ wjace, hač na druhich. To njesměmy "přežadanja" dla redukować, ale dyrbimy jako pozitiwne wosebite wuznamnjenje zdźeržeć a direktnje z tym wabić.

- Werner Böhme: Dopominam so na podobnu diskusiju w 1990tych lět wo status wučby serbšćiny w šulach: Starši tehdy wotpokazachu, serbšćinu jako druha cuzu řeč deklarować. Argumentowachu, zo tež jich serbske džěci dyrbjja wuknyć směć francowšćinu atd. – runje němskim džěcom. Bychu so rozsudzić dyrbjeli: pak serbšćinu, pak francowšćinu/rušćinu/atd. by to było njelěpšina porno "internationalnje wusměrjenymi" němskimi džěcimi, abo serbšćina by na woznam pozhubiła. Tohodla sym skěrje za maćernorěčne rozrisanje.

Zasadny problem je niska ličba šulerjow. Předmjet serbšćina so často na 7./8. hodzinu połoži atd. a tohodla wostanje njeatraktiwny. Problem je šulski zakon z orientaciju na ličbu šulerjow.

- Ilona Urbanojc: Namjet: Serbšćina změje jako škitana řeč wosebity status, ale so hewak dale kaž normalna cuza řeč wobjednawa.

- Aneta Zahrodnikowa: Dvě přispomnjeni:

1. Přikład Quebec: Winowatostne dwurěčne wuwučowanje za wšitkich šulerjow w řečnym rumje. Dospołna "wunuzowana" imerzija. Dyrbi so pruwować, hač je ze šulskim zakonjom dojednajomne.
2. Wučba Serbšćiny na šulach ma husto nisku kwalitu, a jeje poskitk je wotwisny wot swojowólnošće šulskeje direkcije. Zwonkašulske struktury su husto efektiwniše při posrědkowanju řeče.

- Handrij Kluga: Wudospoľnjenje teksta wo slědowace dypki:

- "zwěšćić a zjawnje spřístupnić kmane statistiske daty k slědowacymi dypkami:
  1. ličba tuchwilu aktiwnych wučerjow předmjeta serbšćiny we wobeju zwjazkoweju krajow, kaž tež wočakowanych wotchadow staroby dla w běhu přichodnych 10 lět
  2. ličba fachowych wučerjow, kiž serbsce wuwuća
  3. ličba wučenych hodžinow w předmjeće serbšćina

4. ličba wupadnjonych hodžinow serbšćiny
5. ličba šulow, w kotrychž njebě móžne w zaštych 5 lět poskitk předmjeta serbšćiny zwoprawdzić, byrnjež próstwy staršich předleža."

Na tute wašnje budže móžno diskutuju na bazy přepruwajomnych faktow wjesć.

- Werner Böhme: Njebudžemy to džensa rozrisać. Dyrbimy diferencować: SGB dyrbi wězo serbšćinu na wysokim niwowje wuwučować. To je jasnje. Dale trjebamy serbšćinu pak tež jako wobchadnu rěč. A to je problem, kaž knjeni Zahrodnikowa wopisa. Tohodla dyrbimy so dworaznje wusměrić: na jednym boku "wysoku" serbšćinu na SGB, na druhim boku wobchadnu rěč wšudže druhdže. Tak dyrbi naš cil rěkać.

- Tomaš Warnar: Serbšćinu jako cuzu rěč deklarować budže kontraproduktiwnje, kóždu cuzu rěč móžec wotwolić. Trjebamy zwjazowace dwurěčne struktury, kaž na přikład w Quebecu, abo tež w Belgiskej. Jenož z obligatoriskimi strukturami docpěješ tutón cil.

- Měrcin Krawc: To je nětko njedorozumjenje: Serbšćina dyrbi so jako cuza rěč w tych šulach sydlenskeho ruma zawjesć, hdžež tuchwilu hišće docyła žadyn poskitk njeje. Hižo maćernorěčne šule mēhli wězo tutón staw zdžeržec.

- Alexander Pólk: Snano tute noworjadowanje w kročelach přewjesć? Hnydomne zwoprawdženje po cyłym sydlenskim rumje by přečežowało. Kak by było, z Wojerecami započinać? Chcemy namjet na Marcela Braumanna sformulować, snadź jako přeni konkretny zhromadny projekt?

[16:40 hodž.: Tomaš Čornak wopušći posedženje.]

- Ilona Urbanojc: Njeby so dyrbjało při statistiskim zwěsćenju wučerjow tež hnydom za rěčneje kmanosću wučerjow po zhromadnym europskim referenčnym ramiku pruwować?

- Tomaš Warnar: To dyrbi kubłanski wuběrka na druhim městnje rozsudzić.

- Namjet – ze změnami přez Handrija Klugu – so jednohłósnje wobzamkny.

- Aneta Zahrodnikowa do wuběrka za kubłanje, kulturu a młodžinu zastupi.

---

13. Namjet: Kubłanska awtonomija kubłanski wjeršk

- Slědowacy namjet zapoda Měrcin Krawc (original w němskej rěči):

"Wuběrka za kubłansku a kulturnu awtonomiju [sic] bu spółnomócnjena, organizować a přewjesć kubłanski wjeršk w Delnjeje Łužicy, po móžnosći zhromadnje ze wšitkimi w tutym wobłuku skutkowacymi akterami.

Zaměr je, wuslědki „eksterneje ewaluacije poskitkow serbšćiny primarnych schodženkow w kraju Braniborska" [„Externe Evaluation von Sorbisch/Wendisch-Angeboten der Primarstufen im Land Brandenburg“] w serbskim ludže wuhódnoćić a strukturelne a wobsahowe naprawy k polěpšenju situacije wotwodžec a jich zwoprawdženje zahajeć."

- Namjet so jednohłósnje wobzamkny.

---

14. Namjet: Spółnomócnjenje wuběrka wustawa/prawo

- Slědowacy namjet zapoda Hajko Kozel (original w němskej rěči):

"Naćisk k wobzamknjenju:

Wuběrka wustawa/prawo bu spółnomócnjena, so zhromadnje ze serbskim ludu a dalšimi partnerami z wuwicóm wustawy ("Verfasstheit") serbskeho ludu a k tomu trěbnymi statnymi zrěčenjami zaběrać.

Jako nawoda wuběrka so Hajko Kozel pomjenuje a jako zastupjacy nawoda Hanzo Wilhelm-Keł."

- Namjet so jednohłósnje wobzamkny.

[přestawka wot 17:00 – 17:30 hodź.]

---

15. Namjety Uda Nykuša

- a) Wjesne a měsćanske tafle w serbskej a němskej rěči
- Wobsah: W serbskim sydlenskim rumje mēhli na wjesnych a měsćanskich taflach serbske mjena cyle horjeka stać, a němske pod nimi. Jeli njedosaha městno, potom mēhli so pomjenowanja gmejny abo wokrjesa zdać. Tuchwilu njesmēdža komuny to sami rozsudzić, přewaža zasady zarjadniskeho prawa.
  - Hajko Kozel: Chcemy so woprawdže z tym zaběrać? Je to hižo stara a ćahata diskusija
  - Tomaš Čornak móže nam swoje nazhonjenja zdžělić. Problemy su přenjotnje zarjadniske předpisy. Njedobywamy sebi z tym nowych přecelow. Móžemy rady jako nadawk přiwzać, ale njeje wokomiknje žana wosebita wažnosť.
- b) Kandidatura Hanzo Wylem-Keł za wólby do parlamenta EU
- Wobsah: Hanzo Wylem-Keł jako zastupjer Serbskeho sejma mēhl přez Łužisku Aliancu za wólby do parlamenta Europskeje unije kandidować.
  - Hanzo Wylem-Keł: Cyle tak jednorje to z kandidaturu do parlamenta EU njeje. Je to jara krótkodobne. Wyše toho njeje wokomiknje trěbność spóznajomna. Lěpje je skutkowanje "wot deleka horje", potajkim najprjeda na komunalnej, potom na krajnej, a něhdže w přichodže na zwjazkowej a EU-runinje.
  - Štóž chce při přichodnej wólby za prawa mjeńšinow hłosować, tomu doporucu kandidata Bayerskeje partaje wolić. Partaja je tež w EFA zakótwjena a wězo by tež prawa Serbow sobu zastupowała.
- c) Měrowa konferenca w Slepom
- Wobsah: Póslać delegaciju Serbskeho sejma na měrowu konferencu w Slepom, dnja 08.05.2019, a symbolisce měrowe dojednanje z Domowiny podkłasć.
  - Hanzo Wylem-Keł: W zasadže dobra ideja. Njemóžemy Uda Nykuša sameho tam póslać, dyrbymy jeho přewodžec, tež hižo w organizatoriskich prašenjach.
  - Alexander Pólk: Za symbolowu politiku je poprawom hišće pře zahe. Jeli chcemy woprawdžity wunošk, dyrbymy najprjeda na polu realneje politiki dojednanje namakać. Nimo toho so na tutej konferency hłownje historiske problemy narěča, kiž Serbski sejm poprawom njepotrjehja (róla Domowiny w Delnjej Łužicy po 1945). Namjetuju, tajke symboliske gesty do přichoda přepołožiť.
  - Hagen Domaška: Snano dobra přiležnosť za powołanje wujednanskeje komisije, přiřunajo w Južnej Africe 1994.
  - Tomaš Warnar: Město toho, zo so štom sadži je lěpje nowinsku zdžělenku k zarjadowanju wozjewić. Na tute wašnje pokazamy, zo je nam symbolika wědoma a zo smy zwólniwi za woprawdžite wujednanje. To je wunošniše, hač hoła symbolowa politika.
- d) Wuslědk wuhlowje komisije
- Wobsah: Wuhódnoćenje kónčneje rozprawy wuhloweje komisije – wuskutki za Serbow.
  - Hanzo Wylem-Keł: Zasadnje tema za hospodarski wuběrk, to na tutym městnje njetrjebamy wudiskutować.
  - Hagen Domaška: Je statement Sejma nastupajo wuhloweho kompromisa předwidžane?
  - Hanzo Wylem-Keł: Smy w decembru zdžělenku zapóslali. Zwěsćimy, zo naše žadanja so w kónčneje rozprawje njereflektuja.
  - Hajko Kozel: Dyrbymy dale zjawnje naše žadanja wuprajić, na přikład: Prožym a Miłoraz dyrbja so na kóždy pad zdžeržec. Narunanje za škody na kulturje a rěči žadać.

Štó je to poprawom docpěl, zo so Serbja znajmjeńša sydom króc w rozprawje jewja? Dyrbimy zwěsćić, kak daloko so naše zajimy z wobstejacymi projektami kryja.

- Tomaš Wornar: W rozprawje wopisanaj informaciskaj portalaj njedosahaja! Njesměmy so jenož z tym spokojić.

- Ilona Urbanojc: Škit Serbstwa je winowatosć krajow. Je nadawk stata a dyrbi so potajkim tež jako tajki wot stata zrozumić.

- Hagen Domaška: Je to historisce jónkrótne šansa rjec: "My to nechcemy, to njedosaha!" Domowina zaso wšitko za zawrjenymi durjemi wujedna. Nimamy wjele k přehraću, tuž móžemy razne žadanja wuprajíc.

- Wobzamknjenje: Hač do měrca katalog žadanjow jako reakciju na wuhlowu papjeru wuformulować. Katalog so na přichodnym posedženju wobzamkny. Mjez druhim slědowacy wobsah:

- Serbski sejm papjeru wotpokaza.
  - Serbski sejm žada: žane dalše zničenje wjeskow, žane dalše zapusćenje serbskeho kulturneho a sydlenskeho ruma.
  - Serbja měhli so na rozsudnym procesom rozdželenja finančnych srědkow wobdžělić.
  - Škody historiskeho rubježneho wudobywanja dyrbja so narunać. [Přispomnjenje pismawjednika: narunanje njerěka jenož finančneho razu, tajke narunanje pak so tež zasadnje njewuzamkne. Zapřijeće "narunanje" je tu w powšitkownym zmysle měnjene.]
  - Dalše žadanja našeho wobzamknjenja k wuhlowej komisij z 2. posedženja Serbskeho sejma, dnja 15.12.2018.
- Kónčne wuformulowanje namjeta přewza Hagen Domaška.

Dypki 16. do 18. dnjoweho porjada so na přichodne posedženje přepołoža.

---

19. Dalše naležnosće

a) Kukowske Praški:

- Měrcin Krawc: Kukowske praški na diskusiju přeprosyc. Tež hdyž ně praja, smy jich znajmjeńša přeprosili.

- Edith Pjenkowa budže přeprošenje napisac.

b) Rozprawa wo spožčenju myta "Bautzener Frieden":

Hanzo Wylem-Keł: Jara chwalobna z kotrej samozrozumliwosću organizatorjo dwurěčnosť na zarjadowanju přesadźichu.

c) Rozprawa wo wopyt pola wyšeho měsćanostu Choćebuza:

- Edith Pjenkowa rozprawja. Je so Serbskemu sejmej poskitk wuprajil, jedne z přichodnych posedzenjow w měsćanskim domje Choćebuza wotměć. Wo zastaranje a druge organizatoriske prašenja by so wyši měsćanosta postaraw. Anna Kosacojc-Kozelowa móže to aranžować.

- Hanzo Wylem-Keł: Snadž jako dobra městnosť za planowanu kubłansku konferencu. To by mócný politiski signal był, wšako ma město nošerstwo tamnišich šulow.

- Kubłansku konferencu z kubłanskej klawzuru Domowiny zjednočić? Na kóždy pad poskićić.

---

kónc posedženja: 19:15 hodž.